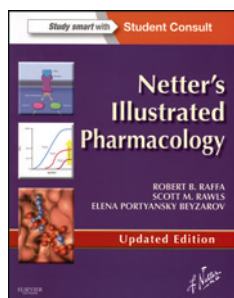

Plutselig penis

Robert B. Raffa, Scott M. Rawls,
Elena Portyansky Beyzarov
Netter's illustrated pharmacology
2. utg. 408 s, tab, ill. Philadelphia,
PA: Elsevier Saunders, 2014. Pris USD 63
ISBN 978-0-323-22091-0

Ja, du leste riktig: plutselig penis. Men la meg ta det fra begynnelsen: For en tid tilbake havnet noen kolleger og jeg i en diskusjon rundt hva som kjennetegner lærebøker. Personlig foretrekker jeg bilder fremfor tekst. Jeg vil ha store, oversiktlige og gjerne simplifiserte figurer i lærebøkene. Mine kolleger var av samme oppfatning. Vi var faktisk alle på søken etter Figuren med stor F, den som erstatter ti PowerPoint-slides og gjør at studentene går mann av huse etter kompendier når lerretet blir svart.

«Vet dere forresten at det finnes en Netters lærebok i farmakologi?», spør min kollega.

«Hæ? Netter, som i Netters Anatomy?», spør jeg, og min kollega nikker bekreftende.

Ingen av oss hadde sett den, men alle var nysgjerrige. Kanskje vår søken nå var over, og dette var boken med Den Gode Illustrasjonen? Vi bestilte et eksemplar.

Og allerede på side tre er den der, plutselig. Ikke Den Gode Illustrasjonen, men altså: en penis. Under overskriften *Basic principles of pharmacology* er det en kvartsides anatomisk skisse av penis og skrotum i sagittalplan, med én pil som peker på blæren, én pil som peker på rektum, og én pil som peker på en kreftsvulst i prostata. Jeg konkluderer allerede nå med at i denne farmakologiboken har man valgt å tenke nytt.

Jeg blar tilbake til forordet: De tre forfatterne (en toksikolog, en biolog og en farmasøyt) skriver i varme ordelag om den pedagogiske betydningen av gode illustrasjoner. De skriver at denne boken er designet for «den visuelle eleven i oss alle», og at de har brukt de originale illustrasjonene fra tegneren og legen Frank H. Netter (1906–1991) på en måte som skal gjøre det lettere å lese og forstå farmakologi. Faktisk skriver de at dette er en lærebok som kan tjene som den eneste farmakologiboken for studenter innen både medisin, odontologi, sykepleie og farmasi. Jøss.

Tilbake til penis. På side tre, til venstre for penis, har man valgt å illustrere resten av siden med en bilateral Krukenbergs tumor i eggstokkene. Svulstene er detaljert tegnet, og vist både i koronal- og sagittalplan. Forfatterne har også funnet plass til histologisnitt

som viser fem tumordifferensieringsgrader av ovarialcancer basert på Gleason-skår. Men da var også plassen på denne siden oppbrukt, så tegningen av en tå med neglesopp måtte settes på motsvarende side.

Det er nydelige anatomiske tegninger alt sammen. Men hva i all verden gjør de i kapitlet om basale farmakologiske mekanismer? Er dette en gåte, med svar på neste side? Nei, for der er det også fylt opp med anatomi. Jo mer man blar, desto mer underlig fremstår valget av illustrasjoner. Kapitlet om kvalmebehandling illustreres med to helsiders nevroanatomi-illustrasjoner, med navngivning av anatomiske strukturer og hjernenerver, men uten et eneste legemiddel. Kapitlet om penicillin illustreres med hele sju tegninger av syfilisesjoner på hud og slimhinner og nesten ingen tekst. Jeg kunne fortsatt med mange eksempler, men du skjønner tegningen. Eller, det er vel akkurat det du ikke gjør. For det gjør ikke jeg heller.

Men her er en gåte jeg *kan* svaret på: Vet du hvorfor man aldri fant ut hvem som var faren til Sophie i musikalen *Mamma Mia*? Svar: ABBA laget aldri noen sang om farskapstester.

Hva *Mamma Mia* har med denne boken å gjøre? Det kan jeg også svare på: Jeg mistenker at forfatterne har forsøkt å komponere en farmakologisk musikal av alt Netter har tegnet. Resultatet ble omtrent som *Mamma Mia* – litt fint, litt rart, litt artig, og med åpenbare hull i fortellingen. Denne boken mangler kapitler blant annet om rusmidler og biologiske legemidler, trolig fordi Netter aldri rakk å tegne dette mens han levde.

Så jeg fant altså ikke Figuren med stor F. Jeg fant én figur jeg likte litt, der to enantiomere forbindelser var visualisert i tre dimensjoner i bindingssetet på en reseptor. Men dersom dette ikke er din greie, kan du trygt la være å kjøpe boken og heller vente på filmen.

Andreas Austgulen Westin

Overlege, Avdeling for klinisk farmakologi
St. Olavs Hospital